

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XIX. évfolyam, 99. szám

2016/5.

Törvények

Amióta csak a pályán vagyok – márpedig az a tanácsrendszer végére nyúlik vissza – mindig is jó emlékek fűztek kollégáimhoz, akik Forráskúton a helyi GAMESZ alkalmazottjaiként reggelente bevásároltak, elmentek az ebédért, és elindultak a tanyákra, vagy éppen a faluban élő, segítségre, támogatásra szoruló emberek ügyes-bajos dolgait intézték. Nehéz, embert próbáló munka volt, sok-sok empátiát, jó kapcsolatteremtő készséget, bizalmat igénylő terület, melynek jogi szabályozása meglehetősen sok kerülővel, áttétellel jutott el a mai állapotig.

Az mindannyiuk számára ismert, hogy az első falugondnokság Kemény Bertalan munkásságának köszönhetően 1990-ben jött létre. Én azonban ennél messzebb szeretnék visszanyúlni, hiszen a lakosokkal kapcsolatos szociális ellátási formák már sokkal korábban megjelentek. Az első jogforrás, amit megemlítek, az a helyi tanácsokról szóló 1950. évi I. törvény (az I. tanácstörvény), mely 27.§-a szerint a helyi tanács feladatai közé tartozik – az Alkotmányból levezethetően – különösen: a helyi gazdasági, társadalmi és kulturális tevékenység vezetése. A tanácsokról szóló 1954. évi X. törvény (a II. tanácstörvény) már konkrétan fogalmaz, mivel a 6. § (2) bekezdés d) pontja alapján a tanács gondoskodik az egészségügyi, kulturális és szociális feladatok megoldásáról.

A tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény (a III. tanácstörvény) 14. § (1) bekezdése a tanács sajátos hatásköröként így szabályozza a területet: A helyi tanács hozza létre, illetőleg tartja fenn a lakosság alapfokú művelődésügyi, egészségügyi és szociális szükségleteit kielégítő intézményeket.

(Folytatás a 2. oldalon)

Weöres Sándor:

Morzsák

*Az emberiség azoktól szenved legtöbbet,
akik boldogítani akarják.*

★

*Azoktól szenved legkevésébbet,
akik hagyják nyugodtan élni.*

★

*Bár az emberiség elérné azt az érettséget,
mikor nem követne és nem túrne oly vezetőket,
akik erőszakkal kívánják más útra téríteni.*

★

*Mai magyar nacionalistáink figyelmébe:
Az értelmet nem figyelni kell, hanem használni.*

★

*Realistáink figyelmébe: A valóság addig valóság,
amíg bennünk és körülöttünk önkénytelenül
viseljük, nem pedig ha jelvényként gomb-
lyukunkba tűzzük.*

★

*Bár sose lenne többé leigázott Magyarország,
Mégis inkább legyen leigázott, mint leigázó. Mert
a rab nyughatik, de a rabtartónak békéje nincsen.*

★

*Egy nemzet érettségének fokát az jelzi: polgárai
közt hány van, aki ha választani kell aközött,
hogy rabtartó vagy rab legyen, inkább a rab-
ságot választja.*

★

*Aki tud cipót csinálni, megérdemli, hogy
államtitkár legyen, vagy miniszter. Aki nem tud
cipőt csinálni, maradjon csak suszter.*

Törvények az ellátórendszerben

(Folytatás az 1. oldalról)

E törvény végrehajtási rendelete, a 11/1971. (III. 31.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés szerint a községi és nagyközségi tanács köteles biztosítani az óvodai, az általános iskolai, a közművelődési, a körzeti orvosi, a fogorvosi, a bölcsődei és a község lakosságát érintő egyéb szociális ellátást, az ingatlankezelést és fenntartást, a zöldterület-gazdálkodást, az út- és híd-fenntartást, a közvilágítást, a köztisztasági feladatok ellátását, a temetőfenntartást, valamint azoknak a közösségi szükségleteknek kielégítését, amelyeket jogszabály (Tt. 5. §) a hatáskörébe utal. Ezek a területek a rendszerváltást követően is megjelennek az önkormányzati feladatok között is.

A Minisztertanács 1055/1983. (XII. 28.) határozata, mely a tanács egészségügyi és szociális intézményeiről szól. E rendelet melléklete I/11. pontja rendelkezik a házi szociális gondozásról, mint a községi tanács által létesíthető intézményről.

A következő jogszabály a rendszer-váltás egyik alapja, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény, vagyis a régi Ötv. Ennek sokat emlegetett 8. § (1) bekezdése rendelkezik az önkormányzati feladatokról, a (4) bekezdés pedig kiemelten, kötelező feladatként nevesíti a szociális alapellátást.

Hosszú ideig nehezítette a jogalkalmazást, hogy az Ötv. nem volt kerek egész, szükség volt úgynevezett működtető törvények elfogadására, melyek az egyes részletszabályokat voltak hivatottak törvényi szinten kifejtetni, és megalkotásuk több évet vett igénybe.

Az egyik ilyen törvény a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről-szóló 1991. évi XX. törvény volt. Ennek IX. fejezete szabályozta a népjóléti igazgatást, konkrétan a 129. § definiálta a szociális alapellátás fogalmát.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tör-

vény, vagyis az Szt., ami több mint 100 módosításon esett keresztül az elmúlt 23 évben. Ez a törvény immár ágazati specifikus rendelkezéseket tartalmazott, és 1997. január 1. napján jelent meg benne a falugondnok, konkrétan az 59. § (2) bekezdésében, mely szerint „Ötszáz lakosnál kisebb településeken, illetve külterületi lakott helyen az egyes alapellátási feladatok falugondnok közreműködésével is elláthatók”. 2003. január 1-től beépítette az Szt. 60. §-ába a „tanyagondnok” fogalmát is. 2005. január 1-jei hatállyal külön alcímként nevesítette a falugondnoki és a tanyagondnoki szolgáltatást. Újabb gyakorlati pontosítást jelentett az, mely kiegészítette az Szt. 60. § (3) bekezdését azzal, hogy amennyiben a tanyagondnoki szolgáltatás létesítését követően a külterületi vagy egyéb belterületi lakott hely lakosság száma tíz százalékot meg nem haladó mértékben emelkedik négyszáz lakos fölé, a szolgáltatás tovább működtethető.

2015. január 1-jén lépett hatályba a társulásos formában működtetett szolgáltatásokkal összefüggő pontosítás. A falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás esetében olyan folyamat megindulása tapasztalható, miszerint ugyanazon a területen több fenntartó is létrehoz szolgáltatást, holott két, vagy több szolgáltatás egy ellátási területen történő működése és finanszírozása ellátási érdekből sem indokolt. A törvény ezért tiltja, hogy ugyanazon az ellátási területen több fenntartó hozzon létre falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatást.

A falugondnoki szolgálat 600 lakosság számánál kisebb településen, a tanyagondnoki szolgálat pedig legalább 70 és legfeljebb 400 lakosság számánál kisebb területen működtethető. Társulásban megszervezett ellátás esetében a hatályos szabályozás nem egyértelmű, ezért a törvény pontosítja azt.

Most, ez a hatályos szabályozás, így helyezkedik el a falu- és tanyagondnoki szolgáltatás a szociális alapellátások rendszerében.

Természetesen továbbra is várhatóak változások, ez azonban biztosan nem érinti a falu- és tanyagondnokok elkötelezettségét, áldozatos munkáját,

melyet ezúton is szeretnék megköszönni. Felelősségteljes, a törvény definíciójával élve az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájárás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése körében kifejtett tevékenységükhöz további sok sikert kívánok! Ennek érdekében szeretném megerősíteni, hogy a kormányhivatalhoz, mint a szolgáltatás működésével kapcsolatban eljáró I. fokú hatósághoz a továbbiakban is bizalommal fordulhatnak, hiszen a kialakult jó kapcsolatot semmilyen eddig bekövetkezett, vagy a jövőben bekövetkező változás nem befolyásolja.

Dr. Mezey Róbert főosztályvezető,
Csongrád Megyei Kormányhivatal
Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály

Figyelem!

Több esetben előfordult, hogy a falu- vagy tanyagondnoki gépjárművek cseréjét követően a fenntartó elmulasztotta a kormányhivatalhoz benyújtani erre vonatkozó adatmódosítási kérelmét. A jogszabály ezen esetre nem teszi lehetővé az adatmódosítás visszamenőleges hatállyal történő engedélyezését, a késedelem egy esetleges államkincstári ellenőrzés során finanszírozási problémát eredményezhet a gépkocsi cseréje és a tényleges adatmódosítás megtörténte közötti időszakra.

★

A legtöbb szolgálatnál nem csak a kötelezően előírt dokumentumokat vezetik, - előfordul, hogy további dokumentumok kitöltésére is sor kerül, pl. van ahol az Szt. 20. § (5) bekezdése szerinti nyilvántartást is vezetnek az ellátásban részvélő lakosokról és megállapodást is kötnek az ellátást igénylőkkel. Ezeknek a dokumentumoknak a kitöltését a rendelet megszüntette.

Rendőrrel járjuk a határt

A falugondnokság ötlete Kemény Bertalan fejében fogalmazódott meg, és elsőként 1989-ben Borsod-Abaúj-Zemplén megyében vezették be. Mára már, több mint ezeröttszáz településen a lakosság megelégedettségére működnek a szolgálatok. A falu- és tanyagondnoki szolgálat úgynevezett egyszemélyes intézmény (egy ember egy mikrobusszal), hiszen nagyon sokrétű a feladat. Munkánk közben sok közfeladatot ellátó emberrel kerülünk közvetlen kapcsolatba, így a rendőrséggel is. Több mint tíz éve látom el a tanyagondnoki feladatokat, és az eltelt időszak alatt szoros kapcsolat alakult ki velük.

Köztudott, hogy Mezőhegyes a román határ közvetlen közelében fekszik, van olyan major, melynek határa államhatár is egyben. Éppen ezért, ha idegeneket látunk a határban, vagy jelzést kapunk a majori lakosságtól, azt azonnal jelezzük a határvédelmi szerveknek. Az elmúlt hónapban két alkalommal is történt ezzel kapcsolatban intézkedés. (Gondolom, mindez az általános migrációs helyzettel is kapcsolatban lehet.) Mivel Mezőhegyesen nagy agrárgazdaság működik, nagy területen mezőgazdasági termelés folyik, megszorodtak a terménylopások is, ilyen esetben a helyi

biztonsági örökön túl, minden esetben a rendőrségnek is eljuttatjuk a birtokunkba kerülő információkat.

A Békés Megyei Rendőr-főkapitányság évente több alkalommal is figyelemfelkeltő, ismeretterjesztő anyagokat juttat el a külterületen élő lakossághoz, amelyeket a majori hirdetőtáblákon teszünk közzé. A Falugondnokok Duna-Tisza Közi egyesülete pedig minden esztendőben központi továbbképzést rendez tagjai számára, ahol a belügyi szervektől érkezők tartanak értékes, jól felhasználható tájékoztatást, és látnak el bennünket szóróanyagokkal, amit eljuttatunk a külterületen élőknek.

A helyi városi lapban már több alkalommal is írtam cikket a majori lakosság biztonságának, értékeik jobb védelme érdekében. A majorokat járva napról napra felhívom az idős, egyedül élő emberek figyelmét arra, hogy ügyeljenek értékeikre, idegeneket ne engedjenek be a házaikba. Megadtam a telefonszámomat, és természetesen a rendőrséget is, ha bajba kerülnének, tudjanak hova fordulni segítségért. A helyi rendőrök egy-egy ügy kapcsán személyesen is kikérik véleményünket, informálódnak az adott esetről, hiszen mi minden majorban élő személyesen ismerünk,

tudjuk, látjuk, ha életformájukban, esetleg viselkedésükben változás áll be. A külterületi lakosság problémáival szívesen fordul hozzánk (értem ide a rendőrséget is), hiszen mindig igyekszünk segíteni problémáik megoldásában.

Ezelőtt két évvel nagy tél volt, és bizony a majori lakosság nagyon rá volt szorulva a segítségre. Ekkor a rendőrséggel közösen nappal és éjszaka is az átlagosnál sokkal többet jártuk a területet, hiszen a jelentős mennyiségű hó még jobban elzárta az embereket a külvilágtól. Elsősorban az egyedül élő, idős embereket kerestük meg saját otthonukban, érdeklődtünk, hogy van-e tüzelőjük és élelmük. A beteg emberek orvoshoz való eljuttatásában, illetve a gyógyszerek házhoz szállításában az önkormányzaton túl a rendőrség is segített.

A tanyagondnok a bajban az utolsó szalmaszálát jelenti, a külterületi magányos, idős lakosság számára. Van olyan ember, akire csak a tanyagondnok nyit ajtót, ebben a nagy téiben a rendőrök is minden nap megtették ezt, ami óriási segítséget jelentett.

Mivel Mezőhegyesen a külterületeken még mindig több mint ezren élnek, így három tanyagondnoki szolgálat működik. A kollégáim is nagyban kivették részüket a munkából, szintén mindennapos kapcsolatban álltak (és állnak azóta is) a rendőrséggel. A legnagyobb dicséret az volt a számomra, amikor ebben az időszakban egy egyedül élő, 87 éves néni – miután naponta a rendőrséggel közösen meglátogattuk, tüzelőt és élelmiszert vittünk neki – azt mondta: „Édes fiaim, a Jóisten áldjon meg benneteket!”

Összegezve elmondhatom, hogy Mezőhegyesen az önkormányzat – ezen belül a tanyagondnokság és a rendőrség – kapcsolata napi és rendszeres, szerintem jól működik. Alapjaiban a majorok közbiztsága nem mondható rossznak, de a rendszeres rendőri jelenlét, amelyet a tanyagondnokok is segítenek, nagyban hozzájárulhatnak a külterületen élők helyzetének, biztonságérzetének javulásához.

Pósa István tanyagondnok
Mezőhegyes

Fotó: Szabad Föld

Bócsán tartottuk az ötödik Családi napot

Vetélkedő, palacsinta, citeraszó

Idén a hagyományoktól eltérően nem augusztus első, hanem július utolsó hétvégéjén zajlott le a Családi nap. Immár ötödik alkalommal adott otthont az eseménynek a bócsai parkerdő. A kellemes környezet már önmagában is kedvcsináló tényező volt.

Az időjárás hozta az elvárhatót, tehát a rendezvény napjaiban, július utolsó hétvégéjén igazi meleg nyári napnak örülhettünk. Zákányszéki és ásosthalmi zsíros kenyérrel indíthattuk a napot paprika, paradicsom és hagymaszeletek kíséretében, melyet kicsit később libazsíros lilahagymás, libatepertős falatokkal fejelhettünk meg Tarnos és Csárdaszállás jóvoltából. A folyamatosan érkező csapatok üdvözlése alkalmat adott sok-sok puszi, ölelés, barátságos hátbavágás, néhány csepp hazai pálinka kiosztására. Sokan csak ilyenkor találkozunk egymással, akad hát megbeszélni való bőven.

Aztán a főzők hozzáálltak az ebéd előkészületeihez, akinek meg egyéb dolga nem akadt sorra járta a rég látott ismerősöket. Kishegyesi testvérszervezetünk is szépszájú küldöttséggel képviseltette magát, s derekasan ki is vették részüket a nap eseményeiből. A bográcsokban marha, birka, pacal, vadpörkölt, ludaskása, bőrpörkölt, kakas, töltött káposzta főtt, rántott libamáj, rántott köröm sült. Egészen jól hangzó gasztronómiai kalandozás. Lassan kezdtek „előbuk-

kanni” az első szatymazi óriáspalacsinták, kelebiai lángosok is, illatukkal csábítva az ebéd előtti nasizásra. A palacsintába saját főzésű sárgabaracklekvárt is lehetett kérni.

Az ebéd elkészülte előtt az elmaradhatatlan családi vetélkedővel költözött

élet a napsütötte sportpályára. A pókjárás, talicskázás, labdavezetés seprűvel, zsákbán futás családi változata többnyire vicces momentumokkal zajlott. Aki komolyan vette, megpróbálkozott nem egészen a szabályok szerint versenyezni, de hát a fiatal erőt nem lehet pótolni rafinériával...

Mint mindig, most is lett I., II., III. és stb. helyezett, de igazából mindenki nyert, hisz mindenki gazdagabb lett egy élménnyel. A díjak kiosztására délután került sor, melyet a gyerekek számára a meglepetés-ajándék strandlabda tett teljessé.

A polgármesteri köszöntőt követően a Bócsai Citerazeneke Egyesület lépett fel, majd délutánig a Nostalgia zenekart hallgathattuk, vagy tánca is perdülhetett, akinek úgy tartotta kedve. Eközben Vincze Árpád jóvoltából zajlott a lovagoltatás, illetve a környék megismertetése a Soltvadkerti Off-Road fiúk segítségével. Egész nap kóstolhatóak voltak a Weinhaus Kft borai. Ebéd utánra akadt, akinek szüksége lett egy kevés sziesztára, de voltak olyanok is, akik megfejejték a „nehéz” étket palacsintával, lángossal. Kellemes beszélgetés, jóízű sztorizás a rekkenő melegben, békésszentandrás kézműves meggysőr, a jegyző saját keze által főzött kávé szerepelt még a kínálatban. Kikapcsolódtunk a mindennapok stresszes, feszített tempójából.

Köszönjük a helyi támogatóknak, egyesületünknek, Veiszhab Imréné Katika, Frittmann János tanyagondnokoknak, hogy lehetővé tették a Családi nap létrejöttét.

Vidácsné Lukuczka Éva

Hírek

Kódtábla

Többen kérdezték, hogy kötelező-e a kódtábla használata a tevékenységnapló írásakor. Válasz: a kódtábla használata nem kötelező, de aki akarja, használhatja a napi munkák beírása, felsorolása helyett. Eddig is lehetett használni.

Mezőgyáni gólyahír

Gyarapodott a Békés megyei Mezőgyán tanyagondnokának családja, ugyanis 2015. november 23-án megszületett Kucsera Kristóf. Azóta eltelt már egy kis idő, de most hallottuk a hírt, így megosztjuk olvasóinkkal is. Gratulálunk a jövevényhez és jó egészséget kívánunk a családnak!

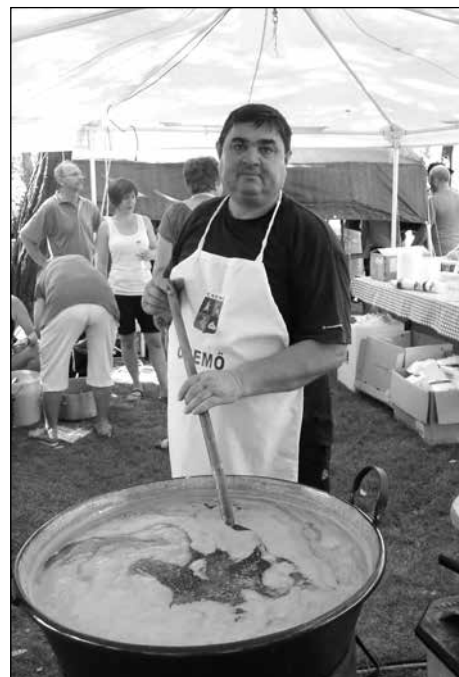
Móricgát Községért

Móricgát önkormányzatának képviselő testülete egyhangú szavazással az idei Móricgát Községért kitüntető emlékérmet Bozó Sándor falugondnoknak adományozta, ezzel is megköszönve Bozó Sándor magas szakmai színvonalú, önzetlen, emberközpontú munkáját, amit a Móricgáton élő emberekért végez.

Kiváló mester és lecsófőző

Csemő Kiváló Mestere címet kapta meg nemrég Turcsán István tanyagondnok, egyesületünk elnökségi tagja. Mit is kell tudni kollégánkról röviden? A tanyagondnoki feladatokat 2003 óta látja el – panasz nélkül. Évekig egyedül nyújtotta a szolgáltatást a külterületen élők számára. Megbízhatósága, szolgálatkészsége sokat jelentett az idősebb és rászoruló lakosság részére. Szakmai munkája mellett kiemelkedően aktív közösségi munkát is végez. Rendezvények rendszeres és aktív résztvevője, akár magánszemélyek, akár civil szervezetek mindig számíthatnak a segítségére, legyen az hétköznap, hétvége, vagy ünnepnap. Nemcsak önzetlen munkájával, hanem felajánlásaival is támogatja a programokat. Turcsán István polgárőrként is helyt áll, évekig volt helyettes, másfél éve a Csemői Polgárőrség vezetője. Második ciklusát tölti önkormányzati képviselőként. Ugyancsak ő nyerte a VIII. Nyársapáti Lecsófesztivál fő-

díját. Mi is évek óta megkóstolhatjuk az általa készített finomságot, mert a Családi nap egyik különlegessége az általa főzött lecsó.

Újra szól az orgona

Bérczi Tamás szatymazi tanyagondnok két éve restaurálja a székkutasi református templom 1936-ban épült orgonáját. Felesége oda-

valósi, apósa helyben presbiter, tőlük értesült arról, hogy 30 éve nem működik a hangszer. Mivel Tamás dédapja a kecskeméti Nagytemplom orgonistája volt, nagyapja pedig időről időre a szatymazi orgona karbantartását végezte, ő pedig 10 esztendőn át segédkezett édesapja asztalos műhelyében, nem véletlen a kezűgyesség és a különleges hangszer iránti érdeklődés öröklése. Ha nem túl bonyolult a restaurálási munka, azt szívesen elvállalja. A székkutasi pneumatikus vezérlésű orgona igen lehangelő állapotban volt, szinte az összes, bőrből és akácfából lévő alkatrészét ki kellett cserélni. Bérczi Tamás a szállítható darabokat szatymazi műhelyébe szállította és ott újította fel. Mire ezek a sorok megjelennek, már a sípok alatti zárószelepet is kitisztította, és visszanyerte eredeti pompáját a hangszer. Az ünnepélyes felavatást a templom építésének 90. évfordulóján, október elején tartják majd.

Találkozó az őszibarack hazájában

„Szatymazolni” jó dolog!

Falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői, valamint falu- és tanyagondnokok találkoztak augusztus 11-én Szatymazon, a Dankó Pista Művelődési Házban.

Öröm látni, hogy a szakmai találkozókra mindig szép számmal érkeznek érdeklődők. Nem volt ez másként a szatymazi rendezvény esetében sem. Tartalmas és gazdag programot állítottak össze a szervezők. A nap hangulatát megalapozandó elsőként Kónya Géza vezetésével a helyi Barackvirág népdalkör lépett színpadra műsorával. Ezt követően Barna Károly polgármester mutatta be a Csongrád megyei települést. Bár a környék rendelkezik bronzkori, avarkori és a későbbi időkbeli származó régészeti leletekkel, lakott helyként elsőként 1676-ben bukkan fel a korabeli térképeken, mint Szeged és Kistelek közti postaállomás. Az 1800-as évek közepén módosabb szegedi polgárok költöztek ki, szőlőültetvényeket telepítettek, később ezek nyaralóhelyekké váltak. Sokan jártak ide „szatymazolni”, vagyis pihenni, kocsikázni, bográcsolni, szórakozni. A

szőlő- és borkultúra az 1900-as párizsi világkiállítás idején élte virágkorát, aranyérmeket is nyertek a gazdák a szatymazi nagyburgundival. Azután az őszibarack lett a dél-alföldi termőfajta legfontosabbja, és ez a mosolygós gyümölcs mindmáig meghatározza a majd' ötezer lelkes település életét.

A településtörténet után a vendéglátó tanyagondnokok mutatkoztak be. Elsőként Rózsa Zoltán, aki 13 éve végzi szolgálatát. Mint elmondta: a külterületeken élők 70-80 százaléka idős, ezért az ő ellátásuk jelenti a legtöbb tennivalót. A napi körökön (ebédhordás, gyógyszerírás, tápszállítás) túl egyéb módon is kapcsolatban van velük, például falunapra és egyéb rendezvényekre hordja azokat, akik szívesen vesznek részt a közösségi életben. Több részletre nem futotta, mert a kolléga sietett vissza a kondér mellé, hogy időben asztalra kerülhesen az általa főzött pörkölt.

Karácsony Gergely 8 esztendővel ezelőtt lett tanyagondnok. Sokat köszönhet a családjának, támogatásuk és megértésük nélkül nehezebben tudná ellátni a munkáját. Naponta 20 családot keres fel, összesen 342 el látotról gondoskodik. Mindemellet odahaza szántóföldi gazdálkodással és állattartással is foglalkozik. Négy kistérségi és két önkormányzati társával segítik egymást, sokszor összedolgoznak, igazi csapatmunka az övék.

Négy éve már, hogy Sarapka Katalin elkezdte tanyagondnoki misszió-

ját. Gyökerei a településhez és a környékhez kötik, semmi pénzért nem költözne el innen. Szereti a munkáját, még akkor is, ha sokszor áldozatokat kíván. Sem télen, sem nyáron nem könnyű a határjárás, és nem csak az időjárás viszontagságaival kell szembe nézni. Hálásak az idős emberek, akik a hét végén – amikor nincs velük – hiányoznak neki.

Hogy Vidácsné Lukuczka Éva ma ezt a nagyon szerethető munkát végezheti, annak szomorú előzménye volt. Hat évvel ezelőtt súlyos balesetben életét veszítette két szatymazi tanyagondnok, egyikük helyére őt vették fel. Nem volt könnyű az indulás, de mára biztos állíthatja: most van a helyén. Soha nem érezte munkának, amit csinál. Sokat jelent számára, hogy az utcán is ráköszönnek, szinte mindenkit ismert a tanyavilágban és a községben egyaránt. Ugyanezt nem mondhatja el, ha a fővárosban jár, ott esélye sincs arra, hogy ismerőssel találkozzon – nem is tudna ott élni. Végezetül egy tanyagondnokokról szóló verset olvasott fel. A szatymazi falugondnokok vezetője Simon Lajosné, aki a rendezvény mozgatórugója volt.

A szatymazi találkozóra időzített kamarakiállításra azok a festmények is láthatók voltak, melyek alkotója Bérczi Tamás, aki nem mellesleg 2011 óta az önkormányzat által működtetett tanyagondnoki szolgálat munkatársa. Mellőzve véget nem érő feladatainak részletezését, egyetlen jellemző történetet mesélt el. Egyszer megcsörrent a telefonja: egy idős néni azt kérte tőle, menjen el az orvoshoz és közölje vele, hogy a másik szeme alatt is megjelent egy barna folt. Mire ő visszakérdezett: és az előzőt már látta a doktor?... Mivel nemleges volt a válasz, jobbnak látta, ha a néni beszállítja a rendelőbe.

Végezetül Csányi Imre beszélt magáról és a munkájáról, aki éppen csak „beugrott” a rendezvényre, mivel fel-

adatai máshová szóltották. Nyolc éve áll az önkormányzat kötelékében, így bizonyos hivatali tennivalókat is el kell végeznie a tanyagondnokság ellátása mellett. Annak idején egy vétesacsai képzésen sajátította el az alapismereteket, de szerinte is a terepen való helytállás során lehet igazából megismerni, hogy milyen kihívásokkal kell szembenézni. Az útjavításoktól a közmunkások ellenőrzésén át az ebédszállításig sokféle dolog akad napról napra.

Pár évvel ezelőtt érdekes és hasznos útikalauz készült Szatymazról, ezt a kisfilmet is levetítették a találkozón, majd Pálmai József pedagógus, helytörténész idézett fel néhány érdekességet a tanyák kialakulásáról. A tanár úr több mint 60 évig tanított a tanyavilágban, így van alapja összehasonlítani a múltat a jelennel. Szomorúan állapította meg, hogy manapság alig találni embereket a külterületeken, legfeljebb csak vadon nőtt fák, bokrok emlékeztetnek a letűnt korokra. Pedig valaha fontos ménesjárások, utak voltak errefelé. Amikor pedig 1854-ben megjelent a vasút, könnyebbé vált a gazdálkodók és az ott lakók élete, hiszen szállíthatóvá vált a gabona, a gyümölcs. Aztán szép lassan vége lett a dicsőséges időszaknak, fokozatosan elsorvadnak a tanyák. Az előadó egy érdekes adalékkal zárta mondandóját: tisztázta Dankó Pista, a híres cigánymuzsikus, nótaszerző születési helyét. A lexikonok általában Szegedet írnak, pedig Szeged-Felsőtanya a valós, az pedig már Szatymaz területén volt.

Dr. Mezey Róbert, a Csongrád Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazgatásügyi Főosztálya főosztályvezetője a falu- és tanyagondnokság szociális ellátórendszerben betöltött szerepét idézte fel a rendszerváltás előtti és utáni években. *(Előadásának szerkesztett szövege lapunk 1.-2. oldalán olvasható!)*

Csongrád megye fejlesztésének lehetőségeiről Kakas Béla, a Csongrád Megyei Közgyűlés elnöke beszélt. Előljáróban elárulta, hogy szorosan kötődik a vidékhez, hiszen 21 éve él időszakosan egy környékbeli tanyán. Nem először áll tanyagondnokok előtt, pozitív szemléletű, mosolygós csapatnak ismeri őket. Az elnök beszélt a Területi Operatív Programról, melynek

révén egyebek közt falu- és városközpontok újultak meg, iskolák épültek. Csongrád megyében 58 településen több mint 30 milliárd forintot költhettek el különféle fejlesztésekre. Az önkormányzatoknak lehetőségük nyílt például az energiamegújítás, a szolgáltatások, az infrastruktúra vonatkozásában fejlesztési pénzeket igényelni, ugyanakkor ipari parkok, kerékpárutak létesítésére, a turizmus fejlesztésére is voltak pályázati kiírások. Kialakult a települési paktumok rendszere, melynek révén célirányosabban és hatékonyabban lehet támogatáshoz jutni. Kakas Béla megemlítette a határokon átnyúló pályázatokat, köztük a Szeged-Temesvár vasútvonal, a magyarcsanádi híd megépítését és a jégkárelhárító rendszer kidolgozását.

A falugondnoki találkozón természetesen a résztvevőket közvetlenül érintő közlemények is elhangzottak, melyeket Csörsz né Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője tolmácsolott. Záróakkordként a szatymazi Ficánkák Nyugdíjas Egyesület műsora aratott sikert, a nyugdíjas asszonyokból álló csoport az Apácashow

című mozifilm egyik látványos jelenetét adta elő, jutalmuk hatalmas vastaps lett.

Megszokottá vált, hogy az ebéd utáni program a rendezvénynek helyet adó település nevezetességeinek megtekintésével, vagy egy példaértékű vállalkozó tevékenységének bemutatásával zárul. Szatymazon nem is lehetett volna más a kínálatban, mint egy őszibarack-ültetvény felkeresése. A választás Kertész Sándorra esett, aki hat hektáron termeszt a híres gyümölcsöt. Megtudtuk róla, hogy régebben a szegedi mentőállomáson rohamkocsi-vezető volt, olyan családban nőtt fel, ahol hagyománya volt az őszibarack-termesztésnek. Kezdetben másokkal társulva gazdálkodtak, majd amikor földhöz jutottak, önálló vállalkozást indítottak. Hat-hét év kellett a jelenlegi állapotok megteremtéséhez. Ültetvényükön ma már 17 fajta őszibarack található, időközben hűtőházat is építettek. A szezon június közepétől augusztus végéig tart, szüret idején egyszerre 350 fáról szedik a termést. A sikeres tevékenységhez sok áldozatra van szükség. Mivel az értékesítést is maguk végzik, külön embert kíván a nagybani piacra való szállítás. A látogatás végén volt egy kis kóstoló Kertészék barackjaiból, és mindenki elégedetten távozott.

Borzák Tibor

Péteriben megannyi szakmai kérdés felmerült

Már ezeröttszáz szolgálat van

Augusztus 23-án Péteriben szakmai napot tartottunk, ahol Czibere Károly, az EMMI szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára közölte, hogy immáron ezer faluban és ötszáz tanyai területen működik szolgálat. A tanácskozáson számos aktuális probléma is felmerült.

A falu-, illetve a tanyagondnok az önkormányzat kinyújtott keze, aki a minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyét adja meg a kistelepüléseken élőknek. Már ezer faluban működik falugondnoki és ötszáz tanyai területen tanyagondnoki szolgálat – mondta Czibere Károly, az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára az augusztus 23-án Péteriben megtartott sajtótájékoztatóján. – Ezek a szolgálatok a hozzáférés esélyét biztosítják a kisebb települések és a tanyák lakói számára természetes közösségi, egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, ezért évről évre fejlesztik a hálózatot. A falu- vagy tanyagondnok kiválasztásáról alapvetően a fenntartó dönt – jelezte. Fontos szempont, hogy legyen elképzelése a falu egész társadalmáról és arról, hogy merre kellene indulni, továbbá a településen általánosan elfogadott embernek kell lennie, hogy a közösségépítésből is ki tudja venni a részét.

Az államtitkár elmondta: a szolgáltatás fontos eleme a személyes segítségnyújtás. Vagyis a falu-, illetve a tanyagondnok által a társadalom „rányítja az ajtót” a magányos emberekre, ezáltal újjáépíti a közösséget. Arról is szólt, hogy az elmúlt időszakban történt forrásemelés nyomán immár valamennyi szolgálat évente 2,5 millió forintból gazdálkodhat, így a költségvetés 3,5 milliárd forintot biztosít évente a hálózat működtetésére. A szolgálatok 1500-1600 embernek adnak munkát és a kormány elkötelezett a további fejlesztés iránt. A falu- és tanyagondnoki szolgálat fontos eleme a mobilitás, ezért az elmúlt években kisbuszokra több milliárd forintot különített el a kormány. Czibere Károly szerint az adott településen nincs olyan szociális probléma, amelyet a falu- és tanyagondnok ne ismerne, és ne próbálna rá megoldást találni.

A sajtótájékoztató után az államtitkár megnyitotta a falugondnoki szakmai napot. Fontos, hogy közös ügyről, közösen beszélünk. Czibere Károly elmondta, hogy személyes érintettsége van a falugondnoki szolgálat iránt. Dolgozott együtt Szanyi Évával, akinek az elkötelezettsége példát mutatott számára. Másrészt ez nem egy merev, hanem egy közvetlen, valódi problémák megoldására irányuló, összetett szociális szolgáltatás, ami gyenge eszköztárral, kevés anyagi támogatással rendelkezik. A nyomorba, főleg a szegregátumok nyomorába a szociális ellátórendszer nem lát bele, kivéve a falugondnokságot. A falugondnok a terepen van, észleli a problémát, keresi a megoldást, innovatív, elkötelezett, célja a fenntarthatóság. A falugondnok fontos a többi szociális szolgáltatás működése, fejlesztése céljából.

Az államtitkár arról is szólt, hogy a jövőbe való befektetés az a tudás, ami a területről jön, amit a falugondnok közvetít.

Fontos ezekre figyelni, analizálni. Ezek alapján lehet a szolgálatot továbbfejleszteni, bővíteni, még több ember számára elérhetővé tenni, de úgy, hogy maga a szolgálat ne szenvedjen hátrányt. Fontos a felzárkóztatás, mindazonáltal az elért eredményeket fenn is kell tartani. Ehhez szabályozásra és megfelelő finanszírozásra van szükség. A politikus hozzátette, erősíteni kell az együttműködést, hogy a bürokrácia ne akadályozza a hatékony munkavégzést. A kapacitásszabályozás három szolgáltatásra nem vonatkozik, köztük a falu- és tanyagondnokságra. A pedagógus, majd az egészségügyi dolgozók után ősszel a szociális szférában dolgozók életpályamodelljének bevezetése is megtörténik. A kiegészítő kereset vagy bérpótlék (például minőségi) nem épül be a bérbe (így nem része a normatívának), mert akkor a minimálbér emelkedése miatt felemészthődik, hanem hozzáadódik a mindenkori alapbérhez.

Ezt követően hozzászólások következtek. Először Farkas Márta, Cegléd tanyagondnoka mondta el, nagyon fontos, hogy a tanyagondnoki szolgálat állandó legyen. A tanyagondnok állandóan jelen van, azonnal, vagy rövid idő alatt értesül a problémáról. És valljuk meg őszintén, a saját eszköztárával sokkal hamarabb megoldja azokat, mint a „hivatalok”. A fiatalokat nem vonzza a pálya, aki szeretné csinálni, mert elkötelezett a települése iránt, ezért a pénzért az sem vállalja. A felzárkóztatás fontos eleme, hogy ösztönözzük a fiatalokat a tanulásra. Szükség van az együttgondolkodásra.

Jaskó Péter, Sajóalgóc polgármestere és falugondnoka megerősítette, hogy a falugondnokság a legsokszínűbb, a legközvetlenebb szociális szolgáltatás, de nincs sem anyagi, sem erkölcsi megbecsülése. Ez nem 8, hanem 24 órás szolgálat, hiszen a falugondnokon kívül nincs más, akihez az emberek fordulhatnak. Jó lenne egy szakmai nap (fizetett szabadnap), ami csak az övéké, amikor állami kitüntetésekkel lehetne elismerni munkájukat. A hozzászóló a települési létszám felső határának emelését nem támogatja, mert az feszültséget jelentene a falvak között. A nagyobb településeken van szociális intézmény, másként kezelik a problémamegoldást.

Szedes-Kummer Mária, a Zalai Falvakért Egyesület ügyvezetője szeretné, ha lenne a tanyafejlesztési programhoz hasonlóan az aprófalvak fejlődését támogató program is. Elmondta még, hogy a falugondnok egyszemélyes intézmény, időről időre új feladatokkal bővül a tevékenysége, például a közmunkások irányításával, a gyermekétkeztetéssel, ezért fontos, hogy ne szabályozzák agyon.

Petőné Vizi Valéria, Péteri polgármestere bemutatta a 2238 lelkes települést, amely Pest megyében, Budapesttől mintegy 30 kilométerre, városok között bújjik meg. Péteri már nem tartozik a fővárosi agglomerációba. A belterület rendezett, a külterületen (Haleszi kert) csak a világítás megoldott. Itt 87-en élnek. Erre a területre igényelték a tanyagondnoki szolgálatot. A községben nagy a társadalmi összefogás, a helyi vállalkozások támogatása. Péteriben sok emlékhely található, melyek a helyi evangélikus lelkész kezdeményezésével jöttek létre. A polgármester asszony vetí-

tett képekkel és saját élményeivel színesítette a település bemutatását, majd megjegyezte, itt olyan polgármesternek lenni, „mintha nyaralna”.

Weidel Walter, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Pest megyei területi képviselője fontosnak tartja, hogy az egyesületek és a területi referensek felvegyék egymással a kapcsolatot. Beszél a jó gyakorlatok gyűjtéséről, átadásáról, a Pest megyei lovas programról, a projektötlet pályázatról, a képzésekről, végül megemlítette a rövid ellátási láncot is.

Böröcz Lívია, a Hermann Ottó Intézet osztályvezetője bemutatta a szelíd térségfejlesztési programot, melynek a célja, hogy a Tokaj-Hegyalja történelmi borvidék és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet településein gazdaságfejlesztési célú, kisléptékű, innovatív fejlesztések valósuljanak meg. Kis befektetéssel, hozzáadott humán erőforrással a lehető legnagyobb hozamot hozza a helyi térségnek. Erre a forrásra a Zalai Falvakért Egyesület is sikeresen pályázott.

Danics Kata, a Hermann Ottó Intézet osztályvezetője a tanyafejlesztési program 2011 óta elért eredményeiről számolt be, kiemelve ebből a tanyagondnoki szolgálatok támogatása célterületet. 2016-ban 60 pályázati adatlap érkezett be a tanyagondnoki szolgálatok fejlesztésének támogatására. Az igény most is több, mint a rendelkezésre álló forrás.

Kőváriné dr. Bartha Ágnes A falu- és tanyagondnok szerepe a helyi termékek értékesítésében címmel tartott előadást. Elmondta: igaz, hogy a helyi termék értékesítése nem szociális feladat, de a falu- és tanyagondnok csinálja, még ha nem is veszi észre (bevásárlás). A falugondnoknak szoros (napi; heti gyakoriságú) kapcsolatot tart a potenciális vásárlókkal és termelőkkel, szerepet játszik az információcserében, a közösségépítésben, a rövid ellátási láncba (REL) való bekapcsolódásban, a hálózatépítésben és a források szervezésében (akciók). Fontos, hogy a helyi termék

helyben kerüljön értékesítésre, mert akkor helyben marad az érték. A fenntartható fejlődési problémáink megoldása közben se feledkezzünk meg a jövő generációk szempontjairól, s hogy a ma gyarapodása oltárán ne áldozzuk fel a holnap és a holnapután erőforrásait.

Papp Miklós, Országos Foglalkoztatási Közhasznú Non-profit Kft. munkatársa ismertette a Fókuszban az önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szövetkezetek című pályázati felhívást, melynek célja a megműveletlen területek és a kielégítetlen igények csökkentése.

Györe András, az EMMI Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztályának referense elmondta, hogy 2016 óta kötelező önkormányzati feladat a gyermekétkeztetés (bölcsődés, óvodás), és már nemcsak a nyári szünetben, hanem az év minden napján. Az étkeztetés gyakorlati végrehajtásának tapasztalatairól kérdezte a jelenlévőket.

Kucséber Ferenc, Bucsuta polgármestere és falugondnoka rávilágított arra, hogy a gyermekétkeztetés célja nemes, de az étel előállítására több kerül, mint a rá kapott támogatás, tehát plusz költséget jelent az önkormányzat számára. Az sem biztos, hogy a valóban rászoruló kapja, a jogosultság megállapításánál figyelembe kellene venni a helyi döntést. Eddig nyáron volt lehetőség a szabadságok kiadására, de a minimális dolgozói létszám állandó fenntartása már ezt sem teszi lehetővé. Ha étkezőhelyet tart fenn az önkormányzat, oda is személyzet kell.

Kovácsné Lázár Ilona, Szentkirály tanyagondnoka arra hívta fel a figyelmet, hogy el kell térnie az idősok részére biztosított szociális étkeztetés kiszállításának útvonalától, ami plusz idő, plusz kilométer, azaz plusz költség. Ezt ki finanszírozza? Sokszor nincs csereételes, vagy ha van, az koszos, sérült. Elvitel esetén nem mennek az ételért a megadott időintervallumban.

Pál Gyuláné arról szólt, hogy Zombán az óvoda egész évben nyitva van. Aki nyáron nem hordja intézménybe a gyermekét, az nem kap ingyenes étkeztetést.

Ádám Ottó Sajómercseről jelezte, hogy a falugondnok hiába old meg mindent, ha szülő nem érez felelősséget a gyermeke iránt. Most náluk bezárt a szomszéd település konyhája, még messzebből kell hozni az ebédet (plusz idő, plusz költség), nem ér vissza például a betegszállításra. A feladatellátáshoz be kell vonni egy másik embert, sőt a saját gépjárművét is. A szülő a legfőbb akadály! Rá kell hatni! Felelősség?!

Végezetül Jaskó Péter, Sajógalgóc polgármestere, falugondnoka összefoglalta az elhangzottakat: a gyermekétkeztetés plusz idő, plusz kilométer, azaz plusz költség, és még feszültséget is szít a településen belül. Ahol nincs konyha, kicsomagolt készételt adnak. Az jó-e, megfelelő-e? A 6 hónapos és az 5 éves gyermek is ugyanazt az ételt kapja!? Sok helyen azt mondják: „A kutyának majd jó lesz.” Ezzel nem nevelünk senkit sem a felelősségre.

A szakmai nap programjának összeállítója, Horváth-Takács Bernadett, Emberi Erőforrások Minisztériuma Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztályának szociális szakreferense örömmel értesítette a jelenlévőket, hogy 2016. június 14-én a falugondnokság bekerült az EMMI ágazati értéktárába.

A szakmai nap települési sétával zárult a polgármester asszony vezetésével.

Sokan jöttek a békésszentandrásai rendezvényre

Kemence köré épített múlt

Őszi találkozónk nyitánya Békésszentandrás, a Körös Művelődési Ház és Könyvtárban volt 2016. szeptember 7-én. A rendezvényre a falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei településekről érkeztek polgármesterek, jegyzők, intézményvezetők, falu- és tanyagondnokok.

V erőfényes napsütésben zajlott le a soron következő falugondnoki találkozó a festői szépségű Körös-parti településen, Békésszentandrás. A vendégeket Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője köszöntötte. Elsőként a helyi Gondozási Központ munkatársainak – és a tanyagondnok párja és fia – kulturális műsorának tapsolhattak az egybegyűltek.

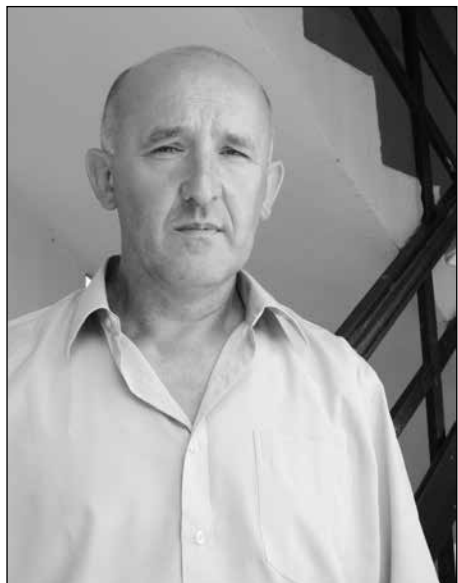
Sinka Imre polgármester a települést mutatta be. A Békés megye nyugati kapujának is nevezett Békésszentandrás már az Árpád-korban lakott volt, nevét először 1297-ben említik az oklevelek. A mintegy négyezer lelkes nagyközség a szarvasi járáshoz tartozik. A turisták az Alföld legszebb fekvésű helyének is tartják, s valóban sok csodálni való akad a Körösök ölelésében, Magyarország ötödik legnagyobb állóvíze mellett. Az egy főre jutó folyóvízterület hányada is itt a legmagasabb. A polgármester a következőkben kitért arra, hogy az nemcsak az infrastrukturális rendszert, hanem oktatási intézményeket illetően is minden megtalálható náluk, ami egy nagyközség életéhez szükséges. Mintegy 270 óvodás, iskolás gyereket

tartanak számon. Munkahelyek tekintetében is az egyik legjobb mutatókkal rendelkeznek a térségben, természetesen részt vesznek a közmunkaprogramban is.

A határban áll Közép-Európa legmodernebb kisvízerőműve, a Hármas-Körösön lévő duzzasztómű és hajószilip 1936 és 1942 között épült. Ez a létesítmény is sok érdeklődőt vonz, egyébként pedig egyre jelentősebb a település idegenforgalma, a vendégéjszakák száma már 20 ezer fölött van, évente 10 százalékkal emelkedik. Nem csak horgászok és pihenni vágyók érkeznek, hanem mások is szép számmal keresik fel a különböző programokat, melyek többsége a 28 helyi civil szervezet nevéhez fűződik. Békésszentandrás híressé vált a kézzel csomózott perzsaszőnyegeiről, a budapesti Parlamenten kívül például a washingtoni Fehér Házba, a londoni királyi palotába is került már belőlük. A kézműipar fénykorában 880 dolgozója volt az üzemnek, ma már nincsenek ennyien, viszont fenntartják a hagyományokat, sőt szociális szövetkezeti formában közmunkások is foglalkoznak a településen szőnyegszövésel.

A találkozón megszokássá vált, hogy a rendezvénynek helyet adó település falu- és tanyagondnoka személyesen is bemutatkozik. Békésszentandrás ez a nemes szereplés Rágyanszki Györgyre várt. Másokhoz hasonlóan ő is rögtön leszögezte: nem szeret beszélni magáról, ezért azt a megoldást választotta, hogy egy róla szóló dokumentumfilmet vetített le, melyet Turcsányi Lajos készített. Ebből az is kiderül, hogy a 45 esztendőes tanyagondnok nyolc éve kezdte a szolgálatát. Napról napra járja a határt, ahol negyvennél is több egyedül élő, idős embert keres fel. Segítség nélkül ők ki sem tudnának mozdulni az otthonukból. Látuk a filmben, hogy kerekesszékeseket szállít az orvoshoz, máskor púposra megrakott bevásárlókosarat cipel a tanyasorra – egy valakinek még egy szülinapi tortát is vitt a cukrászdából. Mindeközben élénk tárult, hogy milyen körülmények között élnek manapság az emberek a tanyákon. Ezek a képsorok mindennél beszédesebbek. „Mindig úton vagyok” – ez a sláger hallható a filmben, és ez Rágyanszki György esetében is így van.

Virág Sándorné, a helyi Gondozási Központ intézményvezetője sokrétű tevékenységükről beszélt. Előljáróban elmondta, hogy összetett intézmény lévén a tanyagondnoki szolgálat is hozzájuk tartozik. Az 1970-ben alapított központ hajdanán öregek napköziotthonaként működött, melyet a köznyelv „szegényháznak” hívott, de nem azért, mert kopottas lett volna a berendezés, egyszerűen az idős emberek úgy érezték, hogy aki ilyen helyre kerül, az szégyent hoz a családjára. Mára ezek a „falak” leomlottak, s hogy ez így történhetett, abban nagyon sok munka van. A Gondozási Központban főként bentlakásos ellátás zajlik, illetve házi gondozásra és nappali ellátásra is van mód. A mindenkor fenntartók (most az önkormányzat) fontosnak tartották, hogy aki Békésszentandrás született és világeletében a tele-

Rágyanszki György

Virág Sándorné

pülésen dolgozott, arról idős korában is gondoskodni kell, az eseteket megfelelő ellátásban kell részesíteni. Az ajtók mindig nyitva állnak, alkalmi látogatókat is szívesen látnak egy vérnyomásmérésre vagy egy hűsítő italra. Ezáltal nem lesz számukra idegen a környezet, ahová esetleg öreg korukban beköltöznek majd.

ternetes játékon, melyet az intézmény udvarán állítottak fel, és köré építették a múltat, például kockaköves járdát, virágágyásokat, régi paraszti eszközöket. Szívesen időznek itt az idősek, akik ilyenkor felidéznek a tanyához fűződő emlékeiket és nosztalgiáznak egy kicsit a letűnt világról. Szinte látni, ahogy kisimulnak a ráncaik.

Az összejövétel Telekné Furák Mónika r. alezredes, a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési osztályának vezetője előadásával folytatódott. Amikor a tanyákon élők biztonságának kérdése felmerült, olyan pályázatot gondoltak megvalósítani, amely több megyét átölel és partnerek is bevonhatók. Békésben először 1998-ban szerveztek tanyaprogramot, majd a későbbiekben csatlakozott hozzájuk Bács-Kiskun, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok megye is. A projekt a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács égíse alatt zajlott, de rajtuk kívül számos segítő partnerre találtak, például a szórólapjaikat a Magyar Posta vitte házhoz. Mára elérték, hogy a résztvevő megyék 25 legkisebb települését is „behúzták” a programba. Négy megyében körül-

zatok számára meghirdetett felhívásokra is. Elsőként a külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése került fókuszba. Várhatóan december elején jelenik meg a helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztésére, a közétkeztetés fejlesztésére kiírt pályázat. Ebben a témakörbe beletartozik például a fedett vagy fedetlen piaci elárúsítóhely létesítése. Harmadjára a tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátásáról, valamint a szennyvízkezelés fejlesztéseiről szólt az előadó. Itt természetesen személyek és önkormányzatok is pályázhatnak, de célszerű lenne, ha utóbbiak adnának be igényeket a helyi adottságok figyelembe vétele alapján. Befejezésül Tóth Márta azt javasolta, hogy érdemes figyelni a LEADER pályázatokat, valamint az MNVH pályázati lehetőségeit, melyeket a kiírók honlapján követhetnek az érdeklődők.

A békésszentandrás falu- és tanyagondnoki találkozó helyszínű látogatásokkal ért véget. A résztvevők felkeresték a szociális szövetkezetet, ahol megismertkedtek a helyi tradicionális szőnyegkészítés kulisszatitkaival. A folyógáton végigautózva Furugyra, a Bartha Portákra érkezett a csapat, ahol gyönyörűen felújított parasztházak csalogatják a turistákat. (Bennünket pedig öregtarhonyával vártak ebédre!) A délutáni programban Körös-parti séta és a Gondozási Központ megtekintése szerepelt.

B. T.

A Gondozási Központ „mozgó” intézmény, szinte az összes helyi programon részt vesznek, újabban szerepelnek is. (Mint a mostani falugondnoki találkozón!) Rendszeresen járnak a környékre, például a szarvasi víziszínházba, múzeumokba. Nyáron középiskolásokat fogadnak, akik a kötelező önkéntes szolgálat letöltésén túl diákmunkásként is csatlakoznak hozzájuk. Virág Sándorné végezetül egy érdekes programjokról mesélt: három éve kemencét nyertek egy in-

belül 200 ezer embert szólítottak meg, majdnem 30 százalékuk 60 évesnél idősebb, külterületen élő ember. Kenyér és tej mellé a biztonság is jár, de ezért a védelemre szorulóknak is tenniük kell.

Tóth Márta, a Nemzeti Vidéki Hálózat Bács-Kiskun megyei területi felelőse a közeljövőben megjelenő vidékfejlesztési pályázatokat ismertette. Mint elmondta: jelenleg nincsenek olyan programok, melyek a tanyagondnoki szolgálat fejlesztését tennék lehetővé, de érdemes odafigyelni az önkormány-

Nemzeti értékek

Skorutyák kékfestő műhely

A bácsalmási kékfestő műhelyt a Felvidékről a Bácskába települt, majd Bácsalmásra költözött Skorutyák család alapította 1879-ben. Az azóta

is töretlenül működő, apáról fiúra szálló műhely 2014-ig a család négy generációjának szolgálta megélhetését. Az utolsó kékfestő mester, Skorutyák Já-

nos 2014 februárjában hunyt el. Őseitől rámaradt szerszámokkal, a régi házban, ősi technológiával dolgozott. Gyűjtötte a kékfestés emlékeit, őrizte a hagyományait. Szakmai titkait, hatalmas ismeretanyagát szívesen adta át az érdeklődőknek. Munkásságát számos díjjal ismerték el. Műhelyében a kékfestés eszközei működés közben is megtekinthetők voltak, rendszeresen fogadott látogatókat a világ minden tájáról a környékbeli iskolásokig.

Az épület egy átfogó felújítást követően nyitotta meg kapuit. A műhelyben megtekinthetők az eredeti berendezések, eszközök és a kihalófélben lévő kékfestés munkafolyamatai. Jelenleg mintegy 300 nyomódúcot őriznek, amelyek többsége már legalább száz éves. A látogatók emellett megismerkedhetnek a kékfestés magyarországi történetével és a kékfestő anyagok változatos felhasználási lehetőségeivel a népviseletől a városi divatig. A Skorutyák kékfestő dinasztiának pedig egy családtörténeti kiállítás állít emléket.

Az évszázados hagyományt, a kékfestő mesterséget a család régi barátja, Bakos Zoltán viszi tovább. 2016. szeptember 17-én a Kékfestő Piknik keretében műhelylátogatás és mesterség-bemutató lesz az alapító ükunokájának vezetésével, ahol bárki kipróbálhatja a kézi mintázást. A műhely más időpontokban előzetes bejelentkezés alapján látogatható.

Országos falugondnoki konferencia

Lakitelek, 2016. október 14-15.

Október 14-én, 11 órától:

Köszöntők:

Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke

Rideg László, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke

Miniszterelnökség

Földművelésügyi Minisztérium

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Október 14-én, 16,30-tól:

Falugondnokság és vidékfejlesztés

Dr. Csatári Bálint

Dr. Eperjesi Tamás

polgármesterek, tanyagondnokok és egyesületünk

Dr. Hajdu Edit

Tóth Márta

Október 14-én, 12 órától:

Polgármesterek valamint falu- és tanyagondnokok a szolgálatok működéséről

Október 14-én, 19,30-tól:

Kulturális műsor

Október 14-én, 20 órától:

Kötetlen beszélgetés

Október 14-én, 14,30-tól:

Falugondnokság és felsőoktatás: megszólalnak az egyes egyetemek, főiskolák munkatársai

Október 15-én, 9 órától:

A falugondnoki egyesületek elmúlt 3 évi tevékenységének bemutatása

Október 15-én, 12,30-kor:

A konferencia zárása

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszné Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét